

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนเอกชนสอนควบคู่
ศาสนาอิสลาม ในเขตหนองจอก

The Academic Leadership of The Administrators
of Private Schools with simultaneous Islamic Study
in NongChong District

ปริญาณี ซากีรี Prinyanee Sarkirees*

ธินาฏ ณ สุนทร Taneenart Na Soonthorn**

สุจิตรา โอสดอภีรักษ์ Suchitra Osodhapiruk***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตหนองจอกตามการรับรู้ของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จาก 6 โรงเรียน จำนวน 192 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการทดสอบ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ การกำหนดนิยามพันธกิจ และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก ตามลำดับ และ 2) ครูผู้สอนที่มี เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการ

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

***อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลาม

Abstract

The purposes of this research were (1) to study The Academic Leadership of The Administrators of Private Schools with simultaneous Islamic Study in NongChok District, and (2) to compare the Academic Leadership of The Administrators of Private Schools with simultaneous Islamic Study in NongChok District through the perception of the teachers, classified by gender, education, teaching experience, and the size of the school. The research population was 192 teachers of six private schools in NongChok district, academic year 2012. The researcher used the questionnaire as a tool to store data which were analyzed through frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research found that (1) The overall academic leadership of The Administrators of Private Schools with simultaneous Islamic Study in NongChok District was at a high level, when considering each aspect, they can be sorted in descending order as follows: teaching program administration, defining the mission statement, and supporting a positive school atmosphere, and (2) Personal factors, including gender, education, teaching experience, and the size of the school were different, teachers had different perceptions of The Academic Leadership of The Administrators of Private Schools with imultaneous Islamic Study in NongChok District both in overall and in each aspect.

Keywords : Academic Leadership, Administrators of Private School Simultaneously Teaching Islamic Study And General

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์ต้องมีการปรับตัว อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมให้อยู่รอดได้อย่างมีความสุข โดยสามารถพึ่งตนเองได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 มีสาระสำคัญว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและต้องดำเนินการให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำ แผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษา แห่งชาติ ด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญ ได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้แก่ (1) การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ผู้เรียนทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (2) มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะ ที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนโดยเน้นความรู้คุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ (3) กระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกทักษะกระบวนการ คิดการจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสม รวมถึงมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (4) การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในส่วนของรัฐ ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ส่วนคณะกรรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัด ทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมรวมถึงพัฒนากระบวนการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา และ (5) การประเมินผลการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดการ ประเมินผลผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละ ระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, มปป. : 2 – 6) สถานศึกษา จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่สามารถ บริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ งานบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการนั้นจะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายหลักของสถานศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนจึงจะต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการ ที่จะช่วยส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อบำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน (Leithwood, 2006) โดยต้องปรับปรุงพันธกิจ ของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน คือการจัดพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่าหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจการเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครูและความสำเร็จของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน (Leithwood, 2006) ปัจจัยประการหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ที่จะทำให้คุณภาพการเรียนรู้ของ เด็กไทย ได้มาตรฐานสูงระดับโลกคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง โดยผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดีเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง, 2545, 9) นอกจากนี้ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554- พ.ศ. 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ข้อที่ 1 ได้กำหนดให้ ผู้บริหาร จัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษองค์การมหาชน, 2554) โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ได้สร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมี องค์ประกอบ 3 ด้านคือ (1) การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) (2) การบริหารโปรแกรมการ เรียนการสอน (Managing the instructional program) และ(3) การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียน ในเชิงบวก (Promoting a positive school climate) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีได้รับการยอมรับและถูกนำมา ใช้อย่างแพร่หลาย

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติโรงเรียน เอกชนที่ได้รับบัญญัติ โรงเรียนเอกชนออกเป็น 4 ประเภท คือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษา โรงเรียน เอกชนประเภทนอกระบบ โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา และโรงเรียนเอกชนประเภทนโยบาย

พิเศษซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามถูกจัดอยู่ในโรงเรียนเอกชนสังกัดกองโรงเรียนนโยบายพิเศษตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนซึ่งแปรสภาพมาจากโรงเรียน “ปอเนาะ” (สถานที่ทำการสอนศาสนาโดยโต๊ะครู) ซึ่งในปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนแบบขั้นเรียนทั้งวิชาศาสนาและสามัญ ผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการและครูใหญ่ ข้าราชการครูที่ส่งไปสอนและครูที่โรงเรียนจ้างสอน วิชาสามัญและศาสนา (ฟาริด เตะมาหมัด, 2550) หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษ ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม ก่อให้เกิดสันติสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) จากอดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น บางโรงเรียนการดำเนินการยังไม่เป็นระบบ ขาดการมอบหมายการกระจายอำนาจ บุคลากรบางคนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน มีการทำงานซ้ำซ้อน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ประสานงาน ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ (ศราวุธ บรอฮีมี่, 2550)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก” ซึ่งจะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ประกอบไปด้วย การกำหนดนิยามพันธกิจการบริหาร โปรแกรมการเรียนการสอน และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยกระตุ้นครูผู้สอนให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งการบริหารการศึกษาช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่มุ่งพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน เขตหนองจอก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ต้นสังกัดของโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลาม ในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำไปเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาคณาจารย์เพื่อให้สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ประกอบไปด้วย การกำหนดนิยามพันธกิจ ((Defining Mission) การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting A Positive School Climate)

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 6 โรง จำนวน 192 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนสวนสันติ	จำนวน	27	คน
โรงเรียนอิสลามสวนสันติ	จำนวน	12	คน
โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์	จำนวน	80	คน
โรงเรียนศาสนวิทยา	จำนวน	25	คน

โรงเรียนวิทย์ปัญญา	จำนวน	28	คน
โรงเรียนสุเหร่าคูวิทยา	จำนวน	20	คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้นคือ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน แบบสอบถามมีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย การกำหนดนิยามพันธกิจ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ทดสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย เป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.933

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 จัดส่งแบบสอบถาม และขอความร่วมมือกับครูผู้สอนสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการตอบแบบสอบถาม และในการแจกแบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 192 ชุด โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 164 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.42

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียนโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 72.56 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 89.63 มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 46.95 ขนาดโรงเรียน ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 42.07

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ การกำหนดนิยามพันธกิจ ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.69$) และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.71$) ตามลำดับ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารโปรแกรมการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนิเทศและการประเมินผลการด้านการสอน ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ($\mu = 3.96$, $\sigma = 0.73$)

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้มี

การพัฒนาวิชาชีพ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.78$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.84$)

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน

3.2 ครูผู้สอนที่มีเพศหญิง มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีเพศชายทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3.3 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3.4 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 – 15 ปี มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนอื่น ๆ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3.5 ครูผู้สอนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดอื่น ๆ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การกำหนดนิยามพันธกิจ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน และการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดนิยามพันธกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คือ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน อาจเนื่องมาจากการกำหนดนิยามพันธกิจ คือการกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทัย โพนนอก (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 ด้านการกำหนดนิยามพันธกิจอยู่ในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารโปรแกรมการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนิเทศและการประเมินผลการด้านการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร อาจเนื่องมาจากการบริหารโปรแกรมการเรียนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอก มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก คือการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีเพศหญิงมีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีเพศชาย อาจเนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่รับรู้และวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธิยา ภูมิไธสง (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ การบริหารงาน โดยรวมแตกต่างกันน้อย

2.2 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงกว่า ย่อมมีการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ เป็นเหตุเป็นผลที่มากกว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงชนก เรืองมัน (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 – 15 ปี มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนมากขึ้น ย่อมมีความผูกพันต่อโรงเรียนมากขึ้น และได้เห็นการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในหลายแง่มุมขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ แจ่มใส กรมรินทร์ (2556) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตาม

ประสบการณ์การบริหารงานเมื่อเปรียบเทียบโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ครูผู้สอนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนควบคู่ศาสนาอิสลามในเขตหนองจอกสูงกว่าครูผู้สอนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดอื่น ๆ เนื่องจากขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ย่อมมีรูปแบบวิธีการบริหารการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกันยา ดลสถิต (2556) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาด ของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรีจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำหนดนิยามพันธกิจ พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง” ดังนั้นผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควรมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอและชัดเจน

1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน พบว่า ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารมีการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ” ดังนั้นผู้บริหารควรมีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอยู่เสมอ และให้ความช่วยเหลือเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ

1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก พบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหาร

มีการให้ผลตอบแทนด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน” ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจเพื่อผลักดันให้ครูมีพฤติกรรมในการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การให้ผลตอบแทนด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่สามารถเพิ่มภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ และการประเมินผลการสอนของครูเพื่อพัฒนางานด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของ ครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มี ผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศทางด้านวิชาการ เช่น โรงเรียนดีประจำจังหวัด หรือโรงเรียนในฝัน เพื่อพัฒนางานวิชาการและหารูปแบบนวัตกรรมใหม่สำหรับการบริหารจัดการงานวิชาการให้มีคุณภาพ

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ

รายการอ้างอิง

- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศราวุธ บร่อฮิม. (2550). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แจ่มใส กรมรินทร์. (2556). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑาทัย โปชนอก. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่ม โรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงชนก เรืองมัน. (2559). “พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(3): 1-8.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ฟาริต เตมะหมัด. (2550). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุกัญญา ดลสถิต. (2556). *การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบึงกลุ่ม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (มปป.). *แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558): ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน พ.ศ. 2554)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ออฟเซต พลัส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *องค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อันธิยา ภูมิไธสง. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิทยาเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Hallinger, J. S., & Murphy, S. L. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal*, 8(6), 221-224.

Leithwood, K. and Jantzi, D. (2006) Transformational School Leadership for Large-Scale Reform Effects on Students, Teachers, and Their Classroom Practices. *School Effectiveness and School Improvement*, 17, 201-227.
